

Újdonságok a különleges táplálkozási célú élelmiszerek és az étrend-kiegészítők szabályozásában

Dr. Barna Éva

1. Vitamin, ásványi anyag derogáció
2. Bizonyos színezékekkel kapcsolatos kötelező figyelmeztetés
3. Mi lehet különleges táplálkozási célú élelmiszer?

Az étrend kiegészítőkben felhasznált vitaminok és ásványi anyagok ill. vitamin- ásványi anyag formák

Az étrend-kiegészítőkről szóló **37/2004 (IV. 26.) ESZCSM rendelet** az Európai Unióhoz való csatlakozáskor lépett hatályba - a **2002/46/EK irányelv** hazai megfelelője

1.sz. melléklet: étrend kiegészítőkhöz felhasználható vitaminok és ásványi anyagok

2.sz. melléklet: étrend kiegészítőkhöz felhasználható vitamin és ásványi anyag vegyületek

A tagállamok derogációt adhattak (3. sz. melléklet)

Uniós és hazai jogi szabályozás szerint :

A derogációs vegyületek a kedvezőtlen EFSA állásfoglalás megjelenéséig ,
de **legfeljebb 2009. december 31-ig** használhatók étrend-kiegészítőben!

Feltételek:

- 37/2004 ESZCSM rendelet hatályba lépésekor étrend-kiegészítőben használt
- beadvány az OÉTI-hez 2005. január 31-ig, Bizottsághoz 2005. július 12-ig

Az étrend kiegészítőkben felhasznált vitaminok és ásványi anyagok ill. vitamin- ásványi anyag formák

Értékelés:

Az EFSA elvégezte a beadott új vitamin- ásványi anyag formák értékelését

- (...) Bizottsági rendelet a 2002/46/EK irányelvnek és az 1925/2006 EK rendeletnek az élelmiszerekhez, közöttük **az étrend-kiegészítőkhöz hozzáadható** vitaminok és ásványi anyagok, valamint ezek formái listáinak tekintetében történő módosításáról

Étrend-kiegészítőknél változás:

Vitaminok és ásványi anyagok: Bór

Vitamin vegyületek: 33 $\Rightarrow$ 45

Ásványi anyag vegyületek/formák: 81 $\Rightarrow$ 136

- 953/2009/EK Bizottsági rendelet a különleges táplálkozási célokra szánt élelmiszerekhez adható tápértéknövelő anyagokról

Az étrend-kiegészítőkben felhasznált vitaminok és ásványi anyagok ill. vitamin és ásványi anyag formák

Magyarországi derogációk	Elfogadásra javasolt
U-vitamin	Nem vitamin, egyéb anyag
Réz (II)-oxid	Réz (II)-oxid
Króm-pikolinát	Króm-pikolinát
Szelénessav	Szelénessav (!)
Bórsav	Bórsav
Nátrium-borát (borax)	Nátrium-borát
Ammónium-monovanadát	-----
Nátrium-monofluoro-foszfát	Nátrium-monofluoro-foszfát
Kobalt-klorid	-----
Aminosav-kelátok (2. sz. m. fémei)	L-szeleno-metionin
S. cerevisiae (2. sz. m. fémei)	Szelénnel dúsított élesztő
Humifulvát kelátok (2. sz. m. fémei)	-----
Kalcium-citrát-malát	Kalcium-citrát-malát
dl –magnézium-aszpartát-tetrahidrát	-----

Kiegészítő információ bizonyos élelmiszer-színezékek felhasználása esetén

152/2009. (XI. 12.) FVM rendelet a Magyar Élelmiszerkönyv kötelező előírásairól

Uniós jogi aktusoknak való megfelelés:
Úgy mint,

1333/2008/EK Európai Parlamenti és Tanácsi rendelet az élelmiszer-adalékanyagokról
2010. július 20-tól alkalmazandó!!!

Egy vagy több élelmiszer színezék az élelmiszerben	Információk
Narancssárga S (E 110)	„a színezék(ek) megnevezése vagy E-száma: a gyermekek tevékenységére és figyelmére káros hatást gyakorolhat”.
Kolinsárga (E 104)	
Azorubin (E 122)	
Alluravörös (E 129)	
Tatrazin (E 102)	
Neukockin (E 124)	

Különleges táplálkozási célú élelmiszer – étrend-kiegészítő?

Mi a különleges táplálkozási célú élelmiszer?

- megfelelnek a meghatározott táplálkozási céloknak (összetétel, előállítás)
- egyértelműen megkülönböztethető az általános közfogyasztású élelmiszerektől
- speciális táplálkozási igények kielégítésére
  - egészséges csecsemők és kisgyermekek speciális táplálkozási igénye
  - emésztési vagy anyagcserezavarban szenvedők
  - sajátos élettani állapotban – bizonyos anyagok ellenőrzött mértékben való fogyasztása előnyös

Mi az étrend-kiegészítő?

- olyan élelmiszer, ami kiegészíti a normál étrendet
- koncentrált formában tartalmaz tápanyagokat vagy táplálkozási/élettani hatással rendelkező anyagokat
- adagolt vagy adagolható formában

A különleges táplálkozási célú élelmiszerek termékcsoportjai

- anyatej-helyettesítő és anyatej-kiegészítő tápszerek
- **speciális – gyógyászati célra szánt – tápszerek**
- csecsemők és kisgyermekek számára készült feldolgozott gabona alapú élelmiszerek és bébiételek
- testtömeg csökkentés céljára szolgáló csökkentett energiatartalmú élelmiszerek
- glutén-érzékenyek számára készült élelmiszerek
- sportolóknak szánt élelmiszerek
- diabetikus élelmiszerek
- egyéb

Mi a speciális gyógyászati célra szánt tápszer?

- különleges eljárással **beteg** emberek diétás ellátására készül (orvosi ellenőrzés)
- olyan **beteg**ek kizárólagos vagy részleges táplálására, akiknél
  - a természetes eredetű tápanyagok vagy azok metabolitjainak felvétele, emésztése, felszívódása, feldolgozása vagy kiválasztása korlátozott, csökkent, vagy zavart, vagy más, orvosilag meghatározott tápanyagszükséglet áll fenn
  - és ez nem biztosítható a hagyományos étrend megváltoztatásával, más különleges táplálkozási célú ételmiszerrel vagy e kettő kombinációjával

Speciális gyógyászati célra szánt tápszerek

Az élelmiszerek és ezen belül a különleges táplálkozási célú élelmiszerek esetében is **tilos**:

Emberi betegséget kezelő, gyógyító, megelőző hatást tulajdonítani, vagy erre utalni!

Speciális gyógyászati célra szánt tápszerek:

Alkalmasság/alkalmazási terület megjelölése a jelölés kötelező eleme

Erős egészségügyi sugallat:

Pl.: időskori makuladegenerációs betegek étrendjének kiegészítéséhez, immunhiányos betegek számára, ízületi megbetegedések esetén , stb.)

Alkalmasság/alkalmazási terület megjelölésén túl minden kommunikációra az **1924/2006/EK rendelet vonatkozik!**

(További kötelező jelölési elemek)

Speciális – gyógyászati célra szánt - tápszerek besorolásnak alapja

Előállításukkor az orvosi és táplálkozási alapelveket be kell tartani

A termék – gyártó által meghatározott használati utasítás szerinti - használatának ***biztonságosnak és hatékonynak*** kell lennie, ki kell elégítenie azon személyek tápanyagigényét, akiknek szánták . Az ***alkalmasságot és hatékonyságot tudományos adatokkal kell alátámasztani.***

Biztonságosság – biztonságos legfelső beviteli szint túllépése (pl. cinkből időskori makuladegenerációs betegeknél, korlátozott termékenységű férfiaknál)

Hatékonyság – probiotikum kombináció, bélflóra károsodása következtében kialakuló emésztési panaszok esetén, pl. antibiotikum kezelés kapcsán

Hasznosság – Különösen szelénhiányos területen (Kína) szelén kiegészítés hatását vizsgáló tanulmány

Az egészségre vonatkozó állítások kérelmezésének véleményezésénél a **tudományos alátámasztás/megalapozottság általános elvei (353/2008/EK)**

A speciális – gyógyászati célra szánt – tápszerek indikációs területének megjelölésénél a **tudományos alátámasztás hasonló színvonala elvárt**

- ***Human tanulmányok is szükségesek***, intervenciós, ellenőrzött, randomizált (nem gyógyszer engedélyezés szintű)
- ***A közzétett tanulmányok egybehangzósága*** (Coenzin Q10 - szívbetegek teherbírásának növelése)
- ***Lényeges, a megjelölt alkalmasságra vonatkozó tanulmányok szükségesek*** (vastagbél panaszok esetén ajánlott terméknel nem a teltségérzet vagy glükóz-szint befolyásolásáról)
- ***Az aktív összetevő(k) pontos megadása*** (probiotikus baktérium törzsek azonosítása, kombinációkban problémái)
- ***In vitro és állat kísérletes tanulmányok csak kiegészítő alátámasztást adnak***
- ***Stabilitási vizsgálatok***
- stb.

Tapasztalatok

Sokféle termék, alkalmassági terület és különleges tulajdonság megjelölésével kapcsolatban felmerült a speciális – gyógyászati célra szánt – tápszer kategóriában való forgalmazás kérdése, de az általános elfogadott tudományos adatokkal való alátámasztás többnyire nem volt elegendő, vagy egyéb kritériumnak nem feleltek meg.

Köszönöm a figyelmet

